

Korkut Özal, iç politik gelişmeleri Cumhuriyet'e değerlendirdi:

Demirel, hükümeti iyi götürüyor

Turgut Bey hiçbir şeyi kategorik düşünmez. Çok pragmatiktir. Fakat bilhassa bürokraside bir kadro oluşturdu. İyi bildiği bir kimsenin yerinden alınmasında biraz zorlanabilir. Ama ben bunun da aşılabacağına kaniyim. Süleyman Bey de bildiğim kadarıyla pragmatiktir.

— I —

RUŞEN ÇAKIR

Eski bakanlardan ve Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın kardeşi Korkut Özal, DYP-SHP koalisyonunun Türkiye için bir şans olduğunu, başarısızlığı durumunda geriye DYP-ANAP koalisyonu dışında seçenek kalmadığını söyledi. Korkut Özal her ikisini de yakından tanıdığını, Cumhurbaşkanı ile Başbakan Süleyman Demirel'in "uzlaşabileceklerine inandığını" belirtti. Korkut Özal, Cumhuriyet'in sorularını şöyle yanıtladı:

— *Günümüzde Türkiye'nin stratejik açıdan tarihi fırsatlar yakaladığı iddia ediliyor. Eğer bu görüşe katılıyorsanız, sizce Türkiye bu fırsatları en iyi nasıl değerlendirebilir?*

ÖZAL: Bu konuda iç ve dış dinamikleri birlikte düşünmek lazım. Bugün Türkiye, geçmişinde çok nadir olarak karşılaştığı güzel bir imkânlar dizisi ile karşı karşıyadır. Eğer bunların değerlendirilmesinde problemler çıkar veya geçmişte olduğu gibi birtakım kısır politika didişme ve kavgaların içine girilirse yazık olur. Son yıllar gösterdi ki Türkiye, kamu kesiminin dışındaki özel kesiminin dinamiklerini harekete geçirdiği zaman çok güzel sonuçlar alıyor. Bence Türk özel kesiminin dinamizmi daha yeni harekete geçmiştir. Japonya ve Kore'deki gibi bu kesimi organize olarak güçlü ve etkin bir şekilde harekete geçirmenin yolu bulunursa, Türkiye çok uzak olmayan bir gelecekte dünya çapında bir ekonomik güç olmayı gerçekleştirebilir. Buna karşılık Türk politikasının birtakım kısır döngü şeklindeki sorunları olduğu görülüyor. Kötüleyerek, kendisinin en iyi şeyleri yapabileceğini söyleyerek, devlette devamlılık ilkesini zedeleyerek politika yapmayı bırakmak lazım.

— *İç politikadaki rahatsızlıklardan birinin, yüzde 70 civarında oy alan sağın tek başına hükümet kuramaması olduğu söylenebilir mi?*

ÖZAL: Vaktiyle Türk politikasına temel teşkil etmiş olan bu sağ ve sol tanımlarının, bir ölçüde geçmişte kaldığını zannediyorum. Bakın, ülkemizde uzun yıllar birbirleriyle neredeyse savaş yapmış sağ ve sol diye bilinen iki büyük parti, bugün birlikte hükümet kurmuşlardır. Bu gibi şeylerin olabileceği Türkiye'nin geleceği için çok hayırlıdır. Düne kadar meselelerimizi tartışmadık. Daha çok sen-ben kavgası yaptık. Partilerin muhalefet olarak tenkit ettikleri bazı hususları iktidar olduklarında aynen yapmak zorunda kalmaları ise çok ibret verici bir husus. Bugün demokrasimiz hâlâ fikirlerin ve icraatın, gerçekler çerçevesinde esas alındığı bir temele oturamamıştır.

PORTRE / KORKUT ÖZAL

Korkut Özal uzun yıllar bürokrasinin üst kademelerinde çalıştı. Üç koalisyon hükümetinde bakanlık yaptı. Ağabeyi Turgut Özal'a ANAP'ı kurmasında yardımcı olduğu iddia edildi. Daha sonra parti içindeki kanatlar mücadelesinde muhafazakârların "gizli lideri" ve "yol göstericisi" olduğu söylentileri çıktı. Türkiye'nin İslam ülkeleriyle ekonomik ilişkilerinde kilit

konumlarında bulundu. Mal varlığını vakıflar aracılığıyla "hayır işlerine" kanalize ettiği, tasavvufi bağlantılarını hiçbir zaman reddetmediği için İslami cemaatler nezdindeki imajı giderek güçlendi. Korkut Özal kamuoyunun karşısına sık çıkmayı sevmiyor. Ender olarak konuştuğunda ise Türkiye'nin muhafazakâr kamuoyunun görüş ve beklentilerine tercüman oluyor.

Koalisyon hükümetinin Türkiye için bir şans olduğunu söyleyen Cumhurbaşkanı Özal'ın kardeşi Korkut Özal, Cumhurbaşkanı ile Başbakan Süleyman Demirel'in uzlaşabileceklerine inandığını belirtti.

— *Ancak koalisyon yalnızca uzlaşma oldu diye olumlanamaz herhalde. Bu hükümetin programı var, politikaları var.*

ÖZAL: İki partinin uzlaşarak kaleme aldıkları hükümet programı sentezde çok büyük mesafe alındığını gösteriyor. Ortanın sağ ve solu diye bilinen iki parti şimdi ortaya doğru bir uzlaşma yapmışlardır. Bunun ne netice vereceğini tabii zaman gösterecek. Bence Türkiye'de hükümet olmak nispeten kolay bir şey. İktidar olmak ise biraz daha zor. Şimdi DYP-SHP koalisyonu hü-

kümet olmuştur, iktidar olabilmek yolundadır. Hükümet programında yapılabilecek güzel icraatlar var. Mesela anayasa bakımından Türkiye'ye çok rahat bir sistem getirmeyi amaçlıyorlar. Hatırlıyorum, biz 1974 yılında fikir suçlarının affını öngören bir kanun çıkartmıştık; neredeyse vatan haini ilan edilecektik. Şimdi sosyal uzlaşmada bundan çok daha ileri gidiliyor. Bu fikirler, bizi o zaman şiddetle tenkit edenlerden geldiği için Türkiye insan hakları bakımından çok iyi bir yere gidiyor.

— *Fransa'da Mitterrand ile Chirac arasında olduğu gibi bir "cohabitation" (birlikte yaşama) Türkiye'de mümkün mü?*

ÖZAL: Bugünkü politik liderlerin hepsini yakından tanıdığımı zannediyorum. Necmettin Bey'le uzun süre beraberliğimiz oldu. Erdal Bey'i üniversite hayatımızda oldukça yakından tanıma imkânım oldu. Süleyman Bey'le 15 senelik bir beraberliğimiz oldu. Bu, Süleyman Bey'in yedinci hükümeti. İnanyorum ki Süleyman Bey de bunun, ömrünün belki de en son şansı olduğunu biliyor. Başarılı olmasını gönülden istiyorum, çünkü bu, bir yerde milletin başarısı olacaktır. Bütün insanların alkışlayabileceği bir başarıyı kastediyorum. Demokrasi de budur zaten. Şu anda başka alternatif yok. Bugün bir şans yakalanmıştır. Uzun yıllar mücadele etmiş iki ayrı kamp bugün Türkiye'yi dar bir yerden geçirmekte birleşmişlerdir. Ben bunu millet iradesinin bir tercihi olarak görüyorum. Bunun başarılı olmasına çalışmak bence çok önem taşıyor. Hükümetin kuruluşundan bu yana Süleyman Bey konuyu iyi götürmektedir. Takdir ediyorum. Çankaya ile olan ilişkilerine yeni bir perspektif getirdi. Yapıcı bir perspektif. Aynı şeyi Erdal Bey de yapıyor. Şimdi herkesin, doğru olan yönlerinde bu hükümete yardımcı olması bir memleket vazifesidir. Turgut Bey, "cohabitation" a yakın bir insandır. Hiçbir meseleyi kategorik düşünmez. Çok pragmatiktir. Turgut Bey'in zorlanacağı bir tek şey şudur, şimdiden işaretleri çıktı: Uzun dönem başbakanlık yaptı. Bilhassa bürokraside bir kadro oluşturdu. İyi bildiği bir kimsenin yerinden alınmasında biraz zorlanabilir. Ama ben bunun da aşılabacağına kaniyim. Farklı olduğunuz durumlarda bir sentez yapmanız, uzlaşmanız lazım. Süleyman Bey de bildiğim kadarıyla pragmatiktir. Şartlar neyi istiyorsa ona yakın bir insandır. Türkiye'nin başka alternatifi yok. Mesela Süleyman Bey'in güzel beyanları var; "Devletin tepesinde kavga olmaz" diyor. İkisini de tanıdığım için uzlaşabileceklerine inanyorum. Endişem, bu uzlaşmayı dinamitleyebilecek çok mihrak olmasıdır.

— *DYP-SHP koalisyonu uzun ömürlü olabilir mi?*

ÖZAL: Gönül bu koalisyonun temel meselelere cesaretle hücum etmesini istiyor ve bekliyor. Şu ana kadar hükümetin bu istikamette ne kadar güçlü hareket edeceğini gösterecek uygulamalar daha olmadı. Bazı konularda, hükümet kısa vadede milleti hoşlandıracak şeyler yapıyor izlenimi doğuyor. Ekonomi, dış politika ve asayiş konularında hükümetin çok net stratejiler belirlemesi ve süratle bunları uygulamaya koymasını bekleniyor. Bunları yaparak en azından 1994 belediye seçimlerine kadar gidebilmeli. Endişem, makro değil de mikro meselelerden dolayı bu kadar uzun sürmemesi ihtimali. Yani ana meseleleri gayet iyi götüren hükümet küçük meselelerden dolayı engelenebilir diye endişeliyim. Eğer bu koalisyon başarısız olursa bundan sonra kurulabilecek tek hükümet -Süleyman Bey, bunu hep ana stratejisi içinde koruyarak gidiyor- ANAP-DYP koalisyonu olarak görünüyor. Bu, ANAP için bir nevi emrivaki olabilir. Bu hükümet başarısız olursa böyle bir koalisyona doğru gidilebilir ve ANAP da bundan kaçamaz. Çünkü bu durumda kalan tek alternatif oldukça erken bir seçim olabilir. Bu seçimin galibi de, seçmene yapıcı hareket ettiği görünümlünü verebilen olacaktır.

SÜRECEK

Politikaya 'Hoca'mın işaretiyle girdim

- 2 -

RUŞEN ÇAKIR

Eski bakanlardan ve Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın kardeşi Korkut Özal, politikaya "kerhen", hocası Mehmet Zahid Kotku'nun telkiniyle girdiğini ve yeniden politikaya talip olmayı düşünmediğini belirtti. Korkut Özal, söyleşimizin bugünkü bölümünde Kürt sorunu, ANAP, İslam ve politika ilişkileri üzerine sorularımızı şöyle yanıtladı:

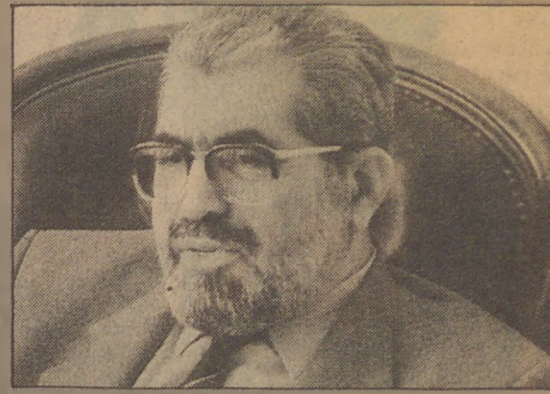
Milliyetçi-muhafazakâr diye tanımlanan kesim daha ilk günden DYP-SHP koalisyonuna sert biçimde yüklenmeye başladı. Devletle kurmuş oldukları iyi ilişkilerin bozulmasından, bazı imtiyazlarını kaybetmekten korkuyorlar sanki.

ÖZAL: Bir kere Milliyetçi-muhafazakâr dediğiniz tabir çok geniş kapsamlı. Bunun içine girenlerin reaksiyonunda birleşeceklerini anlıyorum da aksiyonda ne kadar birleşebileceklerinde tereddütüm var. Mesele aksiyon birliğine geldiğinde fikir ayrılıkları önem kazanıyor. Mesela bir yerde İslami kesimi bu manada muhafazakâr diye nitelemek yanlış oluyor. Dikkat ederseniz bugün en büyük dinamizm İslamdadır. Bu açıdan bakıldığında zaman bugünkü sistemin pek öyle muhafaza edilecek bir tarafı olmadığı ifade ediliyor. Yeni gelen iktidar kendi açısından kadroları değiştirmeye başlayınca ortaya rahatsızlıklar çıkıyor. Öte yandan uygulamalardan doğan rahatsızlıklar da olabilir. Koalisyon dışındaki parti tabanlarından rahatsızlıklar çıkarsa bu halledilebilir, ama koalisyon partilerinin kendi tabanlarında rahatsızlık başlarsa, o zaman mesele önem kazanabilir. Çünkü DYP'nin tabanının bazı mevzularda oldukça muhafazakâr olduğu ifade edilmektedir. Şahsen şu son seçimlerde DYP'nin muhafazakâr olmayan kesimlerden de rey aldığı tahmin ediyorum. Süleyman Bey'in yeni politik platformu bir manada çeşitli eğilimleri fiilen birleştirmiş gibi görünüyor. Sorunuza dönecek olursak; ben üç koalisyonda bulundum. Koalisyonlar da bir yerde yıkılıyorlar. Yıkılma sebepleri de genellikle dış değil, iç sorunlar. Kanaatime göre eğer bu koalisyon da zor bir duruma girerse bunun sebebi daha çok iç sorunlar olacaktır.

— Sizin Türkiye için başkanlık sistemini savunduğu-

"İnsanların iradelerinin bittiği, daha büyük iradelere tabi oldukları noktalar vardır. Benim politikaya girişim böyle oldu ve çok kereler ayrılmayı da düşündüm. Rahmetli hocam Mehmet Zahid Kotku'ya danıştımda bana 'Sabırlı olun, nereye kadar giderse gidin' demişlerdir. Biz de askeri mahkemeye kadar gittik."

"Ben üç koalisyonda bulundum. Koalisyonlar da bir yerde yıkılıyorlar. Yıkılma sebepleri de genellikle dış değil, iç sorunlar. Kanaatime göre eğer bu koalisyon da zor bir duruma girerse, bunun sebebi daha çok iç sorunlar olacaktır."

PORTRE / MEHMET ZAHİD KOTKU

Modern çağda bir derviş

Mehmet Zahid Kotku, Kafkas muhaciri bir ailenin oğlu olarak 1897'de Bursa'da doğdu. 21 yaşındayken ünlü Nakşibendi şeyhi Ahmet Ziyaüddin Gümüşhanevi'nin 1850'li yıllarda kurmuş olduğu İstanbul'daki Gümüşhaneli Tekkesi'ne girerek Şeyh Ömer Ziyaüddin Efendi'ye bağlandı.

Kotku, 1952 aralık ayında Kazanlı Abdülaziz Bekkîne'nin vefatı üzerine Bursa'dan İstanbul'a taşınarak tekkenin başına geçti. Çeşitli camilerde imam-hatiplik yaptı. Ekim 1958'de Fatih İskender Paşa Camii'ne geçerek ömrünün sonuna kadar burada çalıştı.

Tarikatların yasak olmasına rağmen hiçbir adli kovuşturmayla maruz kalmayan Kotku çevresinde özellikle üniversite öğretim üyeleri ve öğrencilerinden geniş bir halka oluşturdu. Bu kişilerin hayatına modern dünyanın ihmal

ettiği şiirsellik boyutunu kattı. Ayrıca ülkenin ekonomik, politik, kültürel ve benzeri her türlü sorunuyla ilgilenmeye çalıştı ve müritlerini de bu yolda teşvik etti. 60 sonlarının DPT'sinde onun bağlıları önemli konumlara geldiler. Milli Nizam Partisi ve ardından Milli Selamet Partisi onun teşvik, destek ve onayıyla kuruldu; bu partilerin faaliyetleri kendisi tarafından bir bakıma denetlendi.

Bağlılarıncı "Hocaefendi" diye anılan Kotku son defa gittiği hacdan 6 Kasım 1980'de ağır hasta olarak döndü. Bir hafta sonra vefat etti. Cenazesi Süleymaniye Camii'nde kaldırıldı. Namazını bir diğer Nakşi şeyhi Mahmut Ustaosmanoğlu kıldırdı. Milli Güvenlik Konseyi'nin özel izniyle Süleymaniye Camii avlusunda dergâhının diğer şeyhlerinin mezarlarının bulunduğu yere gömüldü. Daha sonra Hafize Özal da aynı yere gömülecekti. Kotku'nun ölümüyle İskender Paşa Dergâhı diye anılan tekkenin başına damadı Prof. Mahmut Esad Coşan geçti.

nuz biliniyor.

ÖZAL: Ama başkanlık sistemini tek başına düşünmemek lazım. Bu sistemin asırlardır başarıyla uygulandığı Amerika gibi demokrasilerde sistemin asıl temelini mahalli idareler oluşturur. Amerika'da benim gördüğüm 50 tane daha başkan, eyalet valileri vardır. Bizde ise bütün meseleler Ankara'da çözülmeye çalışılıyor.

— Bu aynı zamanda Güneydoğu sorununa çözüm olabilir mi?

ÖZAL: Güneydoğu meselesi çok boyutlu. Bir, bugüne gelinmesinin nedeni geçmişte izlenmiş olan yanlış ve yetersiz politiklardır. İki, terörle hiçbir şeyi halletmek mümkün değildir. Üç, bu terörü destekleyenlerin belki başka amaçları vardır. Dört, bunun çözümü muhakkak ki vardır. Ama her türlü tabuyu, önyargıyı atarak, meseleye çok geniş bir perspektif içinde çözüm aramak lazım. Hükümet programında ilk başta te-

rörle mücadele var. Ama sadece düzenli orduyla terörün önü alınmaz.

— Bir de hükümetin Kürt kimliğini tanıması var.

ÖZAL: Eğer analisini olarak Kürt lisanını kullanıyorlarsa, Kürt aslından geldiklerini kabul ediyorlarsa, siz onlara ne dersiniz deyin, onlar kendilerini öyle görecektir.

— Kardeşiniz, Cumhurbaşkanı Turgut Özal kendisinde "Kürt kanı" olduğunu söylemişti.

ÖZAL: Bizim memleketimiz Malatya. Annemin ebeveyni Çemişgezek'in Toma mezrasından gelmişler, Kürtlükle bir alakası yok. Bildiğim, babam tarafından dedemin hanımı Pötürge'li. Pötürge'nin de, şöyle böyle çoğu nüfusu Kürt olduğu için Turgut Bey herhalde oradan söyledi. Yani büyükannem, rahmetli Zehra Hatun, yeri belli, Poskiranlı. Bu gayet tabii bir şey. Osmanlı Devleti'nde hiçbir zaman Kürt sorunu olmamış. Bu-

tün ırklar, kavimler, hatta çeşitli dinlere mensup olanlar kardeşçe yaşamış. İrkçilik kavramlarını çıkararak ahenkle yaşayan kitleler parçalanmış. Osmanlı Devleti de bu cereyanlarla darmadağın olmuş. İrk esasına dayalı pek çok devlet ortaya çıkmış. Türkiye diye bize kalan coğrafyada ise Osmanlı kavramının yerine Türklük, İslam bağı yerine laiklik kavramı gelmiş. Laiklik kavramının geçmiş yıllardaki yorumlarında İslam unsuru bir kenara itilmiş. Halbuki tarih boyunca Kürtlerle Türklerin en büyük bağlılığı İslamda.

— Prof. Mahmut Esad Coşan parti kurabileceğini ilan etmişti. Bir İslami şura söylentileri doladı. Galiba İslami cemaatler, profesyonel politikacılara ihale ettikleri oylarına bizzat sahip çıkmak istiyorlar. Müteahhite vermek yerine artık kendi evlerini kendileri yapmak istiyor.

ÖZAL: Kuruluşunda muha-

fazakar oyları büyük ölçüde bünyesinde toplayan ANAP son seçimde bunları tasfiye ettiği görünümündedir. Bugün Türkiye'de İslami değer yargılarını esas alan çeşitli topluluklar var. Bunlar zaman boyunca dinamik, bir fikir ve aksiyon düzeni oluşturuyorlar. Yavaş yavaş adaleleri beliriyor. Mesela basına, eğitim sistemine, ticari sistemlere giriyorlar. Yavaş yavaş kendilerinin sosyal sorumluluklarını yüklenecik adaleler geliştiriyorlar. Seçimlerde kendilerine en yakın gördükleri kadroları destekliyorlar. Eğer politik kadrolar bu toplulukların beklentilerine cevap veremezlerse, ben inanıyorum ki zaman içinde başka oluşumlar ortaya çıkabilecektir. Sizin söyledikleriniz onlara işaret olabilir. Bir yerde bu potansiyel şartlar geliştiği takdirde ortaya çıkacaktır.

— Böyle bir politikaya talip misiniz?

ÖZAL: Ben politikayı kerhen yaptım. Politikaya asla ta-

lip olmadım, olmayı da düşünmüyorum. 1973 ağustosunda bana MSP'den Erzurum adaylığı teklif edildi. İlk tepkim "Hayır" oldu. Sonra bazı arkadaşlarıma danıştım. Hiçbiri olumlu yorumlamadı. 7-8 negatif olgu çıktı. Sonra merhum hocamız Mehmet Zahid Kotku Efendi'ye gittim, danıştım. Hocaefendi "Sen ne diyorsun?" dedi bana. "Arkadaşlar 'Sen Malatyalısın, Erzurumlular sana rey vermez' diyor" dedim. Hocaefendi "Müslümanlar sana rey verir" dedi. Çok şaşırıp ve anlamadım ki benim bu işe girmemi istiyor. Arkasından "Seçime çok az kaldı. Propaganda yapıp anlatmamız zor" dedim. "Gönlüleri değiştiren propaganda değil Allahüteala Hazretlerdir" cevabını verdi. Sonra "Politikayı sevmiyorum" dedim. Onun üzerine "Siz hakkı, doğru olanı tebliğ edin" dedi. Böylece aday oldum. İnsanların iradelerinin bittiği, daha büyük iradelere tabi oldukları noktalar vardır. Benim politikaya girişim böyle oldu ve inanın çok kereler ayrılmayı da düşündüm. Kendilerine danıştımda, bana "Sabırlı olun, nereye kadar giderse gidin" demişlerdir. Biz de askeri mahkemeye kadar gittik.

ANAP'taki gelişmelere hiç dahil oldunuz mu?

ÖZAL: Hiçbir zaman denildiği manada dahil olmadım. ANAP'ta yıllarca benim yanımda çalışmış pek çok insan vardı. Küçük kardeşim Yusuf Bozkurt Özal vardır. Ona çok emeğim geçmiştir. Baba-oğul gibiyiz. Bana gelip bir şey sorduğuş zaman onunla görüşmüşümdür. Ama politik yapılanmaların içinde hiçbir zaman olmadım, politikaya girmek isteseydim zaten girerdim. Fikri suç haline getiren 141, 142, 163. maddelerin kalkması gibi bazı meselelerde Turgut Bey'e tavsiyede bulunmuşumdur. Yine kendisine bütün seçim barajlarını kaldırılmalarını söylemişimdir. Kısaca benim ANAP'la ilişkim oradaki yakınlarımın ilişkimin ötesinde olmamıştır. Turgut Bey güzel bir sloganla ortaya çıkmıştı: Eğilimleri birleştirmek, yeni bir politika anlayışı. Bunu bir süre de yapmıştı. Yani kendisine "Tonton" dediği, sevdiği dönmeler. Ama politik mihrakların o kavgacı üslubu tekrar getirmesi ile işler değişti. Onlar buna belki de zorlandılar, kendi yapılanması değişti.

—BİTTİ—

